

12

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

SLUŻBOWO

Egz. Nr 1

płk dypl. Jerzy GÓRAŁ

PODSTAWOWE PROBLEMY
GOTOWOŚCI BOJOWEJ

Skrypt

BIBLIOTEKA NAUKOWA MSZ WP
Archiwum Biuletynu Zbiórów Specjalnych

Nr ewid. 139928

WARSZAWA

WRZESIEŃ

1972

12

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

...IKU
SŁUŻBOWEGO

Egz. Nr.....1.....

płk dypl. Jerzy GÓRAŁ

PODSTAWOWE PROBLEMY
GOTOWOŚCI BOJOWEJ

Skrypt

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Biuletynu Zbiórów Specjalnych

Nr ewid.

39928

WARSZAWA

WRZESIEŃ

1972

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

ZATWIERDZAM

SZEF KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ
gen. bryg. Marian WASILEWSKI

SLUŻBOWEGO

Egz. Nr. 1

Wiel. nr 12657

płk dypl. Jerzy GÓRAL

PODSTAWOWE PROBLEMY
GOTOWOŚCI BOJOWEJ

Skrypt

BIBLIOTEKA NAUKOWA MSO WP
Archiwum Biada Zborów Specjalnych

Nr ewid.

139928

WARSZAWA

WRZESIEŃ

1972

1911

Chas. M. ...

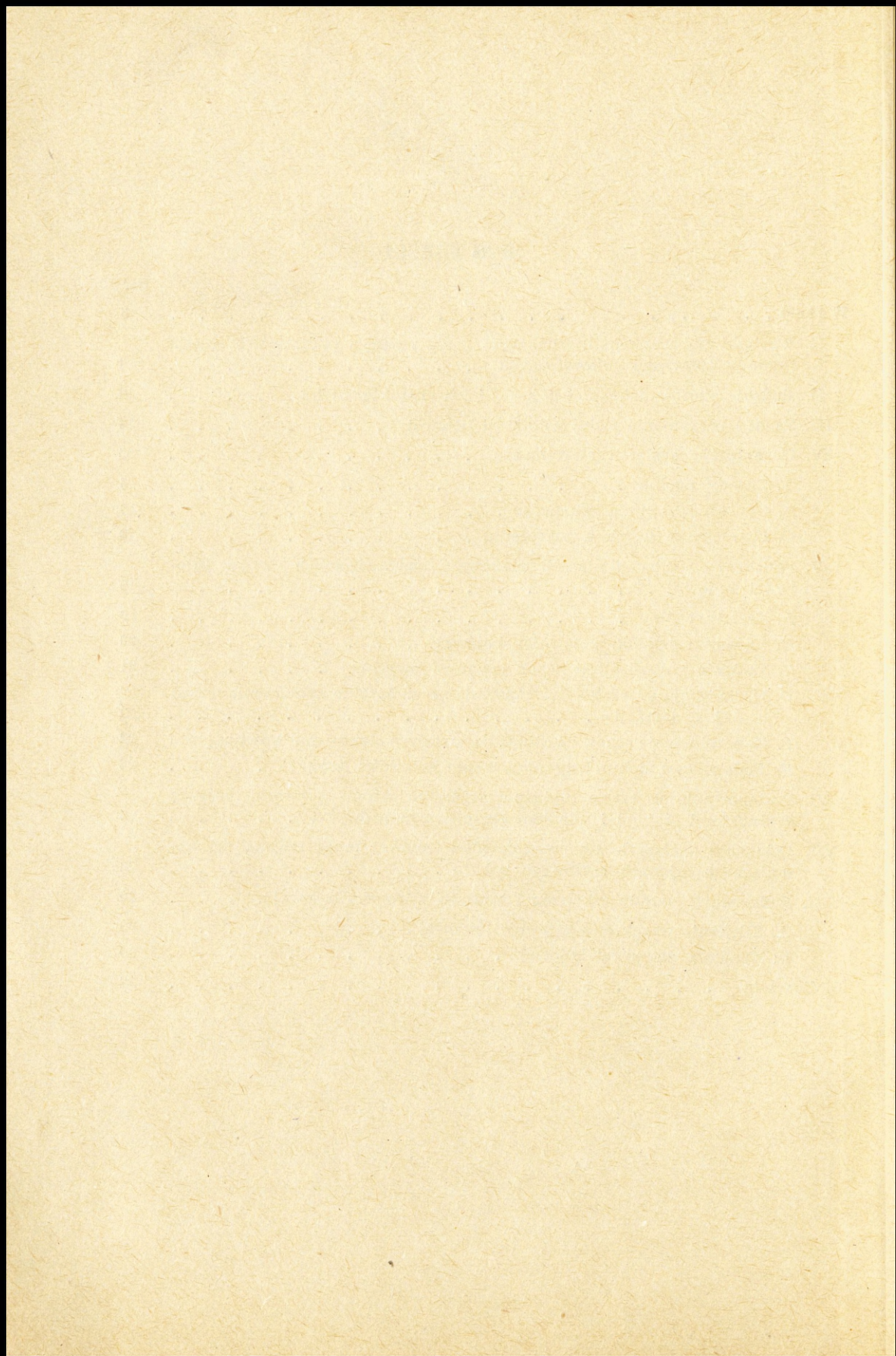

THE ...

1911

SPIS TREŚCI

	Str.
Wstęp	5
I. Warunki polityczno-militarne, wymagania ogólne i podstawowe pojęcia systemu gotowości bojowej wojsk	5
II. Rodzaje stanów gotowości bojowej i ich charakterystyka	10
III. Zasady utrzymania stałej gotowości bojowej	13
IV. Organizacja systemu alarmowego	15
A. Zasady ogólne	15
B. Ogniwa systemu alarmowego	16
C. Ostrzeganie wojsk o zagrożeniu	18
V. Podstawowe elementy zasad planowania poszczególnych stanów gotowości bojowej	19
A. Zasady ogólne	19
B. Rejony osiągnięcia gotowości bojowej	20
C. Zadania rzutów alarmowych (awangardowych)	21
D. Organizacja przedsięwzięć zapewniających szybkie opuszczenie miejsc stałej dyslokacji	21
E. Zabezpieczenie realizacji osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej	22
F. Podstawowe dokumenty planowania gotowości bojowej	23
VI. Postępowanie w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej z obiektami stałymi i mieniem stanowiącymi nadwyżki	26
VII. Osiągnięcie wyższych stanów gotowości bojowej przez wojska przebywające w rejonach czasowego pobytu	28
VIII. Podstawowe zasady szkolenia i kontroli gotowości bojowej	30
A. Szkolenie w zakresie gotowości bojowej	30
B. Kontrola gotowości bojowej	30
Bibliografia	32

WSTĘP

Przedstawiony skrypt powstał w oparciu o obowiązujące w tej dziedzinie aktualne dokumenty, wytyczne i materiały oraz o wieloletnie doświadczenie w dziedzinie planowania, kontroli i realizacji problematyki gotowości bojowej.

Obejmuje on wybrane — wydaje się — najważniejsze zagadnienia z szerokiej i bogatej problematyki związanej z utrzymaniem gotowości bojowej i realizacją przedsięwzięć wchodzących w zakres tego pojęcia.

Skrypt przeznaczony dla słuchaczy akademii powinien umożliwić lepsze poznanie jednego z podstawowych problemów, jakim żyją na co dzień jednostki wojskowe i sztaby. Ze względu na charakter poruszonego problemu, część bardziej szczegółowych zagadnień nie mogła być w niniejszym skrypcie podana i dlatego też należy odwoływać się w tych przypadkach do obowiązującej Dyrektywy Ministra Obrony Narodowej.

I. WARUNKI POLITYCZNO-MILITARNE, WYMAGANIA OGÓLNE i PODSTAWOWE POJĘCIA SYSTEMU GOTOWOŚCI BOJOWEJ WOJSK

Gotowość obronna państwa, gotowość bojowa sił zbrojnych, problem utrzymania ich w stanie umożliwiającym szybkie przejście do wykonania ustalonych zadań, stanowił zawsze podstawowy przedmiot troski kierownictw politycznych wszystkich państw i dowództw wojskowych wszystkich armii.

Wybuch pierwszej wojny światowej był poprzedzony kilkuletnimi przygotowaniem pośrednimi i kilkumiesięcznymi przygotowaniem bezpośrednimi. Stosunkowo niski ówczesny poziom techniczny dyktował konieczność powolnego gromadzenia zapasów wojennych i stopniowego rozwijania sił zbrojnych na teatrze działań wojennych. Czas wybuchu wojny mógł więc być z większą lub mniejszą dokładnością określony przez stronę przeciwną, a przygotowania mogły odbywać się z niewielkim opóźnieniem lub równoległe z poczynaniami przeciwnika.

W okresie poprzedzającym wybuch drugiej wojny światowej, ogólny postęp techniczny i zjawisko masowego wyposażenia sił zbrojnych w wysoce manewrowe środki walki — samoloty, czołgi, transportery opancerzone i samochody — pozwolił wydatnie skrócić etap bezpośrednich przygotowań do wojny.

W zaistniałej sytuacji znacznie trudniej było ustalić przypuszczalny moment rozpoczęcia działań wojennych, a problem utrzymania gotowości obronnej państwa, zwłaszcza sił zbrojnych, w określonym stanie gotowości do odparcia ewentualnej agresji, nabrał nowych jakościowo cech. Siły zbrojne, które zapewniały sobie osiągnięcie zaskoczenia, uzyskiwały ogromne korzyści strategiczno-operacyjne, natomiast te armie, których poziom odbiegał od aktualnych wymagań, bądź nie osiągnęły na czas gotowości, odczuwały bardzo dotkliwie skutki zaskoczenia.

Obecnie jakościowo nowych aspektów nabiera problem gotowości bojowej sił zbrojnych. Potencjalny przeciwnik od czasu zakończenia drugiej wojny światowej czyni wszystko, aby zniszczyć lub co najmniej osłabiać system socjalistyczny. W ostatnich latach imperializm zaktywizował agresywne poczynania, stale przedłuża wojnę na Dalekim Wschodzie, trwa stan napięcia na Bliskim Wschodzie, na kontynencie europejskim zgromadzono duże zasoby broni jądrowej i środków jej przenoszenia. Potencjalny przeciwnik utrzymuje znaczne siły w stanie natychmiastowej gotowości bojowej, jego samoloty odbywają loty patrolowe z bombami jądrowymi, stale patrole pełnią atomowe okręty podwodne. Systematycznie odbywa się sprawdzanie gotowości bojowej z wyprowadzaniem wojsk do rejonów alarmowych, nasila się częstotliwość ćwiczeń z wojskami o dużym zasięgu.

W ostatnich latach państwa NATO zintensyfikowały przygotowania militarne, doskonalone są zwłaszcza techniczne środki walki. Po wprowadzeniu w skład uzbrojenia pocisków „Minuteman III” i „Posejdon” z głowicami zespolonymi, zwiększyła się prawie czterokrotnie możliwość rażenia obiektów bez zwiększania liczby wyrzutni. Lotnictwo strategiczne, mimo że zmniejsza się jego liczba, jest doskonalone pod względem jakościowym. Rozwija się środki ogniowe o charakterze wielozadaniowym, środki zabezpieczenia manewru i dowodzenia, artylerię o podwójnym przeznaczeniu (strzelająca pociskami konwencjonalnymi i jądrowymi).

W jednostkach Stanów Zjednoczonych, a prawdopodobnie i w jednostkach państw NATO, 50% pododdziałów kolejno co 24 godziny znajduje się w stanie podwyższonej gotowości bojowej. Na środkowoeuropejskim TDW pełnią stale dyżury bojowe baterie pocisków raketowych „Pershing”; przeciętnie 15 wyrzutni jest w gotowości do otwarcia ognia w ciągu 5 minut. Powietrzne stanowisko dowodzenia naczelnego dowództwa połączonych sił zbrojnych NATO kontynuuje dyżurowanie w powietrzu. W każdym dywizjonie przeciwlotniczych pocisków raketowych „Hawk” jedna bateria może otworzyć ogień w ciągu 5 minut,

inne natomiast w czasie ok. 30 min. do 2 godzin. W lotnictwie taktycznym bazującym na tym teatrze 25—30% ogólnej liczby samolotów, pełni dyżur na lotniskach, przy czym część z nich jest w gotowości do startu w ciągu 5 minut od chwili zarządzenia alarmu, a pozostałe w ciągu 15—20 minut.

Dyrektywa operacyjna NATO dotycząca gotowości bojowej nakazuje związkom taktycznym i oddziałom osiągnąć alarmową gotowość do wyjścia z garnizonów w ciągu 30 minut dla 50% pododdziałów i 1 godziny dla całości sił. Pierwszorzutowe osłonowe związki taktyczne, w myśl tej dyrektywy, po 5—8 godzinach od ogłoszenia alarmu mają osiągnąć pełną gotowość do działań, a pozostałe w ciągu 10—12 godzin bądź 1,5—2 dni.

W sytuacji kiedy środki walki umożliwiają wykonanie w krótkim czasie zmasowanych (jądrowych i klasycznych) uderzeń na obiekty położone w ogromnych odległościach od linii styczności z przeciwnikiem, możliwość osiągnięcia zaskoczenia zwiększyła się, a jego skutki mogą być szczególnie groźne. Należy przy tym dodać, że konflikt zbrojny może rozwinąć się dość nagle i od razu przybrać duże rozmiary.

Dochodzimy zatem do wniosku, że problemy gotowości obronnej państwa muszą być rozwiązywane w sposób twórczy, dostosowany do wytworzonej sytuacji polityczno-militarnej. Występuje również obiektywna konieczność utrzymania wszystkich ogniw władzy, administracji państwowej i gospodarki narodowej oraz sił i środków militarnych, zmilitaryzowanych i samoobrony ludności w wysokim stopniu gotowości obronnej w celu umożliwienia im szybkiego, możliwie natychmiastowego przejścia do wykonania ustalonych dla nich zadań w poszczególnych okresach zagrożenia.

System obronny musi skutecznie przeciwstawić się zmasowanym uderzeniom raketowo-jądrowym nieprzyjaciela, jego działalności dywersyjno-psychologicznej i ewentualnie desantom powietrznym lub morskim oraz ułatwić wyjście i rozwinięcie wojsk operacyjnych przeznaczonych do działań na zewnętrznym froncie walki. System obronny musi ponadto zapewnić maksymalnie sprawne funkcjonowanie organizmu państwowego, utrzymanie żywotności i ciągłości działania najważniejszych dziedzin życia naszego narodu w trudnych warunkach ewentualnej wojny.

Utrzymanie w wysokim stopniu gotowości całego potencjału gospodarczego i militarnego, wiąże się ściśle z szybkością działania. Należy przypuszczać, że już w okresie napięcia polityczno-militarnego, zwłaszcza zaś na początku ewentualnego konfliktu zbrojnego, toczyć się będzie zdecydowana walka o czas. Walka o minuty w wyprzedzeniu przeciw-

nika w przejściu na wojenny system kierowania państwem, „uruchomienie” i wprowadzenie do działań sił zbrojnych odgrywa obecnie niezwykle istotną rolę. Sztuka wojenna początkowego okresu wojny sprowadzi się w szczególności do optymalnego rozwiązania tych zadań.

Do zamierzonego sposobu ich realizacji musi być dostosowany system gotowości obronnej państwa i gotowości bojowej sił zbrojnych.

Wymaga się, aby system gotowości bojowej sił zbrojnych był:

- odpowiednio powiązany z gotowością obronną państwa;
- obejmował całe siły zbrojne, ale pozwalał jednocześnie uruchomić w razie potrzeby niektóre ich części;
- zapewniał osiągnięcie pełnej gotowości bojowej w maksymalnie krótkim czasie;
- zapewniał możliwie skryty przebieg przedsięwzięć alarmowo-mobilizacyjnych;
- był możliwie aktualny w każdej sytuacji polityczno-militarnej.

Myślą przewodnią systemu powinno być:

- utrzymanie gotowości bojowej wojsk odpowiednio do sytuacji polityczno-militarnej na TDW;
- niedopuszczenie do uzyskania zaskoczenia nas przez przeciwnika;
- zapewnienie możliwości wyprzedzenia go w przygotowaniach militarnych.

Na możliwość wykonania zadań bojowych sił zbrojnych lub ich określonej części, rodzaju wojsk, związku, oddziału itp. składają się między innymi:

- potencjał bojowy;
- gotowość bojowa;
- położenie bojowe;
- sprawność mobilizacyjna;
- sprawność alarmowa.

a) **Potencjał bojowy** — są to wynikające ze struktury organizacyjnej ilości i wartości stanu osobowego, techniki bojowej i zabezpieczenia materiałowo-technicznego, możliwości wykonania różnorodnych zadań przez określoną jednostkę organizacyjną wojsk.

b) **Gotowość bojowa** jest to zdolność oddziału, związku taktycznego, związku operacyjnego, rodzaju sił zbrojnych oraz sił zbrojnych w całości — do podjęcia i wykonania w określonym czasie stojących przed nimi zadań.

c) **Położenie bojowe** jest to usytuowanie wojsk (określonej jednostki organizacyjnej) w stosunku do przeciwnika w powiązaniu z sytuacją na lądzie, morzu i powietrzu oraz z otrzymanym zadaniem bojowym.

d) **Sprawność mobilizacyjna** jest to zdolność przejścia sił zbrojnych ze struktury organizacyjnej stanu pokojowego do stanu wojennego — zgodnie z planami wojny. W rzeczywistości polega ona na uzupełnieniu istniejących jednostek, organów wojskowych wyszkolonym odpowiednio stanem osobowym, sprzętem technicznym i zapasami materiałowymi do etatów czasu wojennego bądź też na formowaniu nowych organizmów wojskowych. Mobilizacja może być powszechna lub częściowa, jawna bądź też ukryta (wprowadzona etapami).

e) **Sprawność alarmowa** jest to zespół zawczasu przygotowanych i wytrenowanych przez wojska i sztaby przedsięwzięć organizacyjnych oraz praktycznych, których realizacja zapewnia szybkie i efektywne wprowadzenie (wykonawstwo) wyższych stanów gotowości bojowej.

Zasadniczymi elementami, które w decydujący sposób wpływają na sprawność alarmową oraz gwarantują wykonanie przez wojska zadań wchodzących w zakres osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej, są:

- dokumenty dyrektywne;
- dokumentacja alarmowa;
- organizacja dyżurnych służb operacyjnych;
- system alarmowania wojsk i jego ciągłe doskonalenie;
- wyposażenie systemu alarmowego w odpowiednie urządzenia techniczne;
- organizacja kierowania (dowodzenia) wojskami w czasie osiągnięcia poszczególnych stanów gotowości bojowej;
- powiązanie problematyki alarmowej i mobilizacyjnej;
- zabezpieczenie bojowe i materiałowo-techniczne procesu osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej;
- szkolenie i kontrola gotowości bojowej wojsk;
- pełna i aktualna znajomość obowiązków przez wszystkich żołnierzy.

Wysoki stopień gotowości bojowej sił zbrojnych osiąga się między innymi dzięki spełnieniu następujących warunków:

- utworzeniu odpowiednich struktur organizacyjnych i zgrupowań operacyjnych oraz właściwej dyslokacji wojsk, dostosowanej do zamiaru ich wykorzystania w przyszłej wojnie;
- ciągłemu wyposażaniu wojsk w sprzęt bojowy odpowiadający wymaganiom ewentualnej wojny i utrzymywaniu go w wysokiej sprawności technicznej;
- odpowiedniemu poziomowi wyszkolenia dowództw i sztabów oraz wojsk do działania na przyszłym polu walki;
- wysokiemu poziomowi stanu moralno-politycznego oraz dyscyplinie wojsk;

- właściwie zorganizowanemu systemowi dowodzenia wojskami;
- znajomości zasad działania nieprzyjaciela i aktualnych danych organizacyjnych o przeciwniku;
- odpowiednio wysokiej sprawności alarmowej wojsk;
- prawidłowo opracowanym i systematycznie uaktualnianym oraz praktycznie sprawdzanym planom mobilizacyjnym;
- odpowiadającym potrzebom, operacyjnemu przygotowaniu i znajomości TDW;
- nagromadzeniu oraz odpowiedniemu urzutowaniu i przechowywaniu zapasów materiałowo-technicznych;
- prawidłowej organizacji zabezpieczenia bojowego procesu osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej;
- innym czynnikom wpływającym na gotowość bojową zależnie od rodzaju wojsk oraz szczebla dowodzenia.

Wymagania co do poziomu gotowości sił zbrojnych — obok wyżej wymienionych — muszą w pełni uwzględniać — z jednej strony — konkretnego przeciwnika, z drugiej zaś możliwości ekonomiczne kraju.

II. RODZAJE STANÓW GOTOWOŚCI BOJOWEJ I ICH CHARAKTERYSTYKA

W zależności od stopnia zagrożenia państwa, możliwości ekonomicznych oraz zadań sił zbrojnych ustalone są dyrektywą MON następujące stany gotowości bojowej:

- stała gotowość bojowa;
- podwyższona gotowość bojowa;
- pełna gotowość bojowa.

Celem stanu stałej gotowości bojowej jest: zapewnić skuteczną obronę i ochronę granic oraz obszaru państwa przed zagrożeniem z powietrza, lądu i morza; zapewnić warunki dla mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia wojsk; umożliwić realizację normalnego procesu szkolenia wojsk z równoczesnym zachowaniem zdolności do szybkiego osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej. (Część wojsk pełni w tym czasie dyżury bojowe).

Stać gotowość bojowa jest to stan gotowości, w którym należy: we wszystkich jednostkach wojskowych i sztabach — realizując planowy proces szkolenia — zachować zdolność do wykonania przez wojska przewidzianych dla nich zadań bojowych oraz zdolność do sprawnego uruchomienia przedsięwzięć osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej. We wszystkich sztabach, związkach taktycznych, oddziałach i pododdzia-

łach należy utrzymywać odpowiedni — ustalony dyrektywą — procent ewidencyjnej należności pokojowej stanów osobowych. Utrzymywać również trzeba w pełnej sprawności odpowiednio ustalony procent należności etatowych sprzętu bojowego w jednostkach rozwiniętych oraz w skadowanych, a także w stałej gotowości użytkowej objekty i urządzenia zabezpieczające realizację przedsięwzięć osiągania wyższych stanów gotowości bojowej oraz zapewniające ochronę stanów osobowych, sprzętu i zapasów materiałowych. Wojska znajdujące się w stanie stałej gotowości bojowej powinny opuścić miejsca stałej dyslokacji w czasie nie przekraczającym 60 do 90 minut. (W zależności od rodzaju jednostki, pory roku bądź warunków dyslokacji).

Celem stanu podwyższonej gotowości bojowej jest: wzmocnienie obrony obszaru państwa, zwłaszcza OPL i obrony wybrzeża oraz zwiększenie możliwości natychmiastowego użycia części wojsk do działań bojowych; stworzenie warunków do szybkiego osiągania przez wojska pełnej gotowości bojowej przez powołanie uzupełnienia dla jednostek pierwszego rzutu, a mobilizacyjnego rzutu alarmowego dla pozostałych wojsk. Równocześnie z wymienionymi przedsięwzięciami należy zapewnić gotowość wszystkich jednostek do natychmiastowego opuszczenia miejsc stałej dyslokacji.

Podwyższona gotowość bojowa jest stanem gotowości, w którym realizuje się następujące przedsięwzięcia: w sztabach wszystkich szczebli wprowadza się całodobowe dyżury, a w określonych sytuacjach wysyła się grupy operacyjne w rejonny stanowisk dowodzenia; w komórkach sztabów dokonuje się uaktualnienia planów operacyjnych i mobilizacyjnych; przygotowuje się jednostki do natychmiastowego wyjścia do rejonów alarmowych; sztaby i jednostki mobilizujące przygotowują się do sprawnego przeprowadzenia mobilizacji; powołuje się w jednostkach ustaloną należną część uzupełnienia; wykonuje się przedsięwzięcia w zakresie maskowania i rozśrodkowania oraz zwiększenia żywotności sprzętu i ludzi w stałych miejscach dyslokacji; ponadto należy dokonać załadowania środków materiałowo-technicznych na transport; wzmocnić ochronę i obronę garnizonów, sztabów i ważniejszych obiektów; przygotować magazyny do wydawania bądź do ewakuacji zapasów; zdjąć z konserwacji uzbrojenie i sprzęt techniczny i przyspieszyć wykonanie przeglądów profilaktycznych i remontów, w pierwszej kolejności sprzętu raketowego i czołgów. W wojskach raketowych i technicznych jednostkach raketowych należy realizować przygotowanie rakiet; jednostki raketowe przewidziane do wykonania zadań specjalnych powinny przystępować do przegrupowania; raketowe jednostki obrony przeciwlotniczej

należy doprowadzać do gotowości nr 2; w artylerii raketowej utrzymywać należy 50% sił w gotowości nr 2.

Czas realizacji przedsięwzięć związanych z przejściem do stanu podwyższonej gotowości bojowej nie powinien przekraczać 8—12 godzin w zależności od rodzaju i stanu uzupełnienia danej jednostki (rozwinęte, o niepełnych stanach, skadrowane).

Wojska będące w podwyższonej gotowości bojowej powinny opuścić miejsca stałej dyslokacji w czasie nie przekraczającym 30 minut.*)

Pełna gotowość bojowa jest to stan gotowości, który oznacza zdolność pododdziału, oddziału, związku, rodzaju wojsk i sił zbrojnych w całości do niezwłocznej i skutecznej realizacji zadań wynikających z ich przeznaczenia i charakteru, przewidzianych odpowiednimi planami, w każdej sytuacji powstałej w okresie zagrożenia i wojny.

Celem stanu pełnej gotowości bojowej jest zapewnić gotowość całości wojsk do odparcia, w ramach sojuszniczego systemu obronnego, każdej agresji przeciwnika oraz do uczestniczenia w operacjach Zjednoczonych Sił Zbrojnych Paktu Warszawskiego zgodnie z ustalonymi planami operacyjnymi.

W stanie pełnej gotowości bojowej należy: wyprowadzić wojska z miejsc stałej dyslokacji do rejonów alarmowych oraz osiągnąć pełną gotowość do wykonania zadań bojowych; uruchomić pełny zakres mobilizacyjnego rozwijania wojsk; rozwinąć wojenny system dowodzenia wyprowadzając elementy dowodzenia na przygotowane SD. Ponadto — zależnie od sytuacji i zadań — dokonuje się rozśrodkowania oraz poprawy położenia wojsk; wyposaża się stany osobowe według norm wojennych; przystępuje się do przejmowania z gospodarki narodowej środków transportowych, maszyn i urządzeń oraz jednostek zmilitaryzowanych; podejmuje się kroki (środki) zapewniające realizację mobilizacyjnego i operacyjnego rozwijania wojsk; dostosowuje się szkolenie wojsk do potrzeb wynikających z planów osiągania wyższych stanów gotowości bojowej. Należy również osiągnąć zdolność do natychmiastowego odparcia nalotów środków napadu powietrznego.

W naszych siłach zbrojnych wprowadza się wyższe stany gotowości bojowej rozkazem Ministra Obrony Narodowej lub zarządzeniem Szefa Sztabu Generalnego. Rozkaz ten (zarządzenie) może być przekazany osobiście, bądź też przez upoważnionych oficerów w formie pisemnej lub za pośrednictwem dyżurnej służby operacyjnej Sztabu Generalnego, w sposób obowiązujący w systemie alarmowym.

*) Czas i jego zmiany ustala Szef Sztabu Generalnego.

W sytuacjach wyjątkowych (np. zaskakujące uderzenie nieprzyjaciela) do wprowadzenia stanu pełnej gotowości bojowej dla podległych wojsk są uprawnieni dowódcy wszystkich szczebli do dowódców samodzielnie stacjonujących pododdziałów włącznie. O tym fakcie powinni oni natychmiast meldować przełożonym.

Do stanu podwyższonej lub pełnej gotowości bojowej może przechodzić całość, część, bądź określone rodzaje wojsk np. system obrony powietrznej. W miarę potrzeby określone rodzaje wojsk, związki taktyczne lub oddziały mogą w tym samym czasie osiągać stan pełnej gotowości bojowej, a inne — stan podwyższonej gotowości bojowej.

Podwyższoną gotowość bojową wojska osiągają w miejscu stałej dyslokacji bez ogłaszania alarmu bojowego. Pełną gotowość bojową osiąga się z chwilą wyjścia do rejonów alarmowych bądź ze względów maskujących w rejonach stałej dyslokacji — na wyraźny rozkaz przełożonych.

Przejście do pełnej gotowości bojowej może nastąpić po uprzednim osiągnięciu podwyższonej gotowości bojowej lub bezpośrednio ze stanu stałej gotowości bojowej; w sytuacji gdy pełna gotowość bojowa jest wprowadzona ze stałej wojska realizują jednocześnie przedsięwzięcia wchodzące w zakres podwyższonej gotowości bojowej.

Przekazanie sygnału nakazującego osiągnięcie stanu pełnej gotowości bojowej jest jednocześnie zarządzeniem alarmu bojowego i pełnej mobilizacji.

Zaalarmowanie wojsk i sztabów objętych systemem łączności i uruchomienie przedsięwzięć osiągania wyższych stanów gotowości bojowej powinno nastąpić w czasie od 2 do 5 minut (dąży się do skrócenia tego czasu).

Zabezpieczenie materiałowo-techniczne procesu osiągania wyższych stanów gotowości bojowej powinno gwarantować mobilizacyjne i operacyjne rozwinięcie wojsk oraz wykonanie zadań bojowych. W tym celu Minister Obrony Narodowej ustala odpowiednie wielkości utrzymywanych zapasów bieżących, doraźnych i rezerw dyspozycyjnych w zakresie amunicji, paliwa, żywności, materiałów medyczno-sanitarnych oraz sprzętu, części zamiennych i materiałów eksploatacyjno-remontowych.*)

III. ZASADY UTRZYMYWANIA STAŁEJ GOTOWOŚCI BOJOWEJ

W zależności od stopnia rozwinięcia, rodzaju i przeznaczenia, jednostki oraz sztaby w stanie stałej gotowości bojowej muszą być gotowe do realizacji następujących przedsięwzięć:

*) Wielkości te regulowane są dyrektywą MON.

- sztaby i jednostki rozwinięto do podjęcia działań bojowych w stanie aktualnego ukompletowania oraz uzupełnienia swoich stanów w trybie alarmowym do etatów wojennych;
- sztaby i jednostki o niepełnych stanach osobowych i skadrowane do mobilizacyjnego rozwinięcia według struktury organizacyjnej czasu wojennego i wykonania innych nałożonych na nie zadań mobilizacyjnych celem osiągnięcia pełnej gotowości bojowej;
- jednostki szkolne wszystkich typów powinny być gotowe do wykonania zadań w ramach obrony terytorialnej, zadań mobilizacyjnych, zadań świadczonych na rzecz innych jednostek oraz do rozpoczęcia szkolenia według programów przewidzianych na okres wojny;
- jednostki zaopatrywania i obsługi muszą być gotowe do przejścia na strukturę organizacyjną czasu wojennego, załadowania zapasów materiałowych, rozśrodkowania ustalonej części zapasów oraz do wykonania innych wyznaczonych im zadań;
- jednostki stacjonarne (np. komendy garnizonów, zakłady produkcyjne, szpitale, jednostki ochrony, garnizonowe węzły łączności, garnizonowe stacje obsługi, magazyny garnizonowe itp.) oraz terenowe sztaby wojskowe muszą być gotowe do przejścia na strukturę organizacyjną czasu wojennego oraz osiągnięcia gotowości do realizacji planowanych zadań;
- wszystkie inne jednostki wojskowe, grupy organizacyjno-mobilizacyjne jednostek nowo formowanych muszą być przede wszystkim gotowe do zrealizowania przewidzianych dla nich zadań mobilizacyjnych.

Stala gotowość bojowa, a co za tym idzie zdolność do wykonania nałożonych zadań, jest to stan gotowości, który jednostki i sztaby realizują przez codzienne utrzymywanie: *)

- 1) Minimum 70% ewidencyjnego stanu osobowego zapewniającego osiągnięcie pełnej gotowości bojowej i wykonanie zadań właściwych dla danego rodzaju jednostki, sztabu, dowództwa, z tym, że:
 - a) w jednostkach wojskowych wcielających żołnierzy raz w roku w okresie podstawowego szkolenia żołnierzy nowo wcielonych — co najmniej 50% stanu osobowego odpowiednio wyszkolonego i przygotowanego do działań bojowych;
 - b) we wszystkich dowództwach, sztabach związków operacyjnych i taktycznych oraz oddziałów — nie mniej niż 60% żołnierzy zawodowych.

*) Wielkości te są regulowane (ustalane) Dyrektywą MON.

- 2) Co najmniej 80% — w jednostkach rozwiniętych, nie mniej niż 70% — w jednostkach o niepełnych stanach osobowych i skadowanych stanu ewidencyjnego pokojowych należności uzbrojenia i sprzętu techniczno-wojskowego w pełnej sprawności technicznej.
- 3) Utrzymywanie elementów systemu alarmowego w pełnej sprawności zapewniającej przekazywanie sygnałów w czasie ustalonym dyrektywą.
- 4) Ciągłe utrzymywanie w gotowości eksploatacyjnej obiektów i urządzeń stałych, zapewniających: wykonanie planowanych zadań bojowych; mobilizacyjne rozwinięcie, sprawne osiąganie wyższych stanów gotowości bojowej; możliwość rozwinięcia systemu dowodzenia; ochronę i obronę stanów osobowych w miejscu dyslokacji.
- 5) Ciągłą aktualizację planów osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej i mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk, jak również innych dokumentów z tym związanych.
- 6) Utrzymywanie zapasów nienaruszalnych uzbrojenia i sprzętu technicznego w pełnej sprawności oraz zapasów materiałowych w pełnej przydatności użytkowej — na potrzeby mobilizacyjne oraz potrzeby związane z przegrupowaniem do rejonów wyjściowych — tzw. zapasów doraźnych.
- 7) Utrzymanie w stanie dyżurowania:
 - po jednej baterii w każdym pułku artylerii przeciwlotniczej;
 - po jednej baterii — ZSU-23-4 w każdym związku taktycznym;
 - 25% przeciwlotniczych karabinów maszynowych w gotowości do otwarcia ognia w ciągu 25 minut.

IV. ORGANIZACJA SYSTEMU ALARMOWEGO

A. ZASADY OGÓLNE

Gotowość bojowa w poważnej mierze zależy od sprawności systemu alarmowego, który jest przeznaczony do **alarmowania, ostrzegania i powiadamiania**. Podstawowym zadaniem systemu alarmowego jest bezbłędne przekazywanie informacji i sygnałów w jak najkrótszym czasie.

Alarmowanie jest to natychmiastowe wprowadzenie w życie decyzji dotyczących osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej oraz ochrony wojsk przed uderzeniami (z powietrza, morza i lądu), skażeniem promieniotwórczym, chemicznym i zakażeniem biologicznym.

Ostrzeganie jest to przekazywanie informacji uprzedzających o niebezpieczeństwie napadu z powietrza, groźbie skażenia promieniotwórczego, chemicznego bądź zakażenia biologicznego.

Powiadamianie jest to przekazywanie informacji z zakresu kierowania procesem osiągnięcia kolejnych stanów gotowości bojowej.

System alarmowy obejmuje wszystkie jednostki wojskowe i opiera się na garnizonowych ośrodkach alarmowania i stacjonarnym systemie łączności.

Podstawowym rodzajem łączności — obsługującym system alarmowy jest łączność przewodowa — telegraficzna i telefoniczna z automatycznymi urządzeniami alarmowania i szybkiej łączności typu „TESA”; dublującym rodzajem łączności jest łączność radiowa.

W systemie alarmowym przekazuje się wszystkim ogniwom dowodzenia niezbędne informacje i sygnały, na podstawie których:

- wprowadza się wyższe stany gotowości bojowej;
- zarządza się alarmy — bojowe, powietrzne i chemiczne oraz operacyjne rozwinięcie wojsk;
- ostrzega się o nadchodzącym zagrożeniu z powietrza oraz przed skażeniami i zakażeniami;
- realizuje się inne przedsięwzięcia właściwe dla okresu zagrożenia i wojny.

B. OGNIWA SYSTEMU ALARMOWEGO

Podstawowym ogniwem systemu alarmowego jest garnizonowy ośrodek alarmowania, ostrzegania i powiadamiania, zwany ośrodkiem alarmowania. Ośrodki alarmowania są odpowiednio zorganizowane i wyposażone w urządzenia techniczne oraz zaopatrzone w jednolitą dokumentację sygnałową.

Funkcje ośrodków alarmowania pełnią dyżurne służby operacyjne lub służby dyżurne wyznaczonych dowództw, sztabów i jednostek.

Ośrodki alarmowania — ze względu na podległość — zaszeregowuje się do następujących grup:*)

Pierwsza grupa — alarmowana bezpośrednio przez centralny ośrodek alarmowania; są to zazwyczaj ośrodki: dowództw okręgów wojskowych, rodzajów wojsk, ogólnowojskowych związków taktycznych, brygad raket operacyjno-taktycznych oraz wyznaczonych instytucji akademii i wojewódzkich sztabów wojskowych;

Druga grupa — alarmowana bezpośrednio przez grupę pierwszą; należą do niej ośrodki: terenowych sztabów wojskowych; brygad rodzajów wojsk, oddziałów, akademii wojskowych i szkół oficerskich oraz poligonów, baz, składnic itp.

*) Zaszeregowania instytucji, sztabu, jednostki do określonej grupy dokonuje się na podstawie Instrukcji Sztabu Generalnego.

Trzecia grupa — pozostałe ośrodki, które są alarmowane przez grupę drugą.

Funkcję centralnego ośrodka alarmowania pełni dyżurna służba operacyjna Sztabu Generalnego.

Centralny ośrodek alarmowania jest nadrzędny w stosunku do wszystkich pozostałych. Ośrodkom grupy pierwszej w zakresie alarmowania, ostrzegania i powiadamiania podporządkowuje się ośrodki grupy drugiej i trzeciej, a ośrodkom grupy drugiej — ośrodki grupy trzeciej.

We wszystkich garnizonach, w których stacjonują co najmniej dwie jednostki, organizuje się w zasadzie jeden ośrodek alarmowania. Dotyczy to również garnizonów, w których stacjonują jednostki o różnej podległości.

W garnizonach, w których samodzielnie stacjonują pojedyncze jednostki nie organizuje się ośrodka alarmowania.

Jednostki wojskowe, których dyżurna służba operacyjna (służba dyżurna) ma pełnić funkcję ośrodków alarmowania, wyznacza się rozkazem przełożonego. Ośrodki te podlegają bezpośrednio dowódcom jednostek, przy których są organizowane.

Ośrodki alarmowania dowództw okręgów, terenowych sztabów wojskowych oraz jednostek, których obiekty koszarowe będą wykorzystywane w czasie wojny — przygotowuje się do funkcjonowania w okresie pokoju, zagrożenia i wojny, rozmieszczając je w odpowiednio przygotowanych pomieszczeniach. Pozostałe funkcjonują tylko do czasu opuszczenia przez jednostki miejsc stałej dyslokacji lub rejonów alarmowych.

Po wyjściu jednostek do rejonów alarmowych lub zapasowych rejonów mobilizacji, ośrodki alarmowania zorganizowane na bazie dyżurnych służb operacyjnych lub służb dyżurnych tych jednostek włącza się organizacyjnie w skład odpowiednich terytorialnie terenowych sztabów wojskowych. Włączenie polega na przyjęciu ich zadań, personelu, pomieszczeń, urządzeń oraz dokumentów.

Ażeby zachować ciągłość funkcjonowania ośrodków alarmowania, za-wczasu wyznacza się i przygotowuje z terenowych sztabów wojskowych oficerów mających pełnić obowiązki służb operacyjnych.

Jeżeli środki łączności, jakimi dysponuje ośrodek alarmowania, nie zapewniają możliwości jednoczesnego przekazania sygnału do wszystkich jednostek w danym garnizonie, dokonuje się podziału jednostek na grupy abonentów.

W celu doskonalenia systemu alarmowego w okresie pokoju prowadzi się treningi w zakresie alarmowania, ostrzegania i powiadamiania.

Ośrodki alarmowania powinny przekazywać wszystkie sygnały adresatom natychmiast po ich otrzymaniu bez analizy ich treści. W celu zapewnienia maksymalnej sprawności i szybkości przekazywania sygnałów ustala się zawczasu okólniki telefoniczne i telegraficzne według kluczy adresowych.

W wypadku konieczności przekazywania sygnału w stacjonarnym systemie łączności za pomocą centrali telefonicznych, aby uzyskać szybkie połączenie powinno używać się haseł „POWIETRZE” lub „PILNE PAŃSTWOWE”. Hasło „POWIETRZE” używa się do celów ostrzegania, natomiast hasło „PILNE PAŃSTWOWE” używa się do celów alarmowania. Dla uzyskania szybkich połączeń telefonicznych w systemie re-sortu Ministerstwa Łączności zamawia się rozmowę „BŁYSKAWICZNA”.

C. OSTRZEGANIE WOJSK O ZAGROŻENIU

Ostrzeżenie o zagrożeniu przed uderzeniami z powietrza polega na: zebraniu informacji o ośrodkach napadu z powietrza; analizie i przekazaniu opracowanej informacji; przyjęciu informacji przez ogniwa ostrzegane i przekazaniu do określonych garnizonów lub jednostek wojskowych odpowiednich sygnałów.

Odebrane sygnały ostrzegania garnizonowe ośrodki przekazują przydzielonym im do alarmowania jednostkom za pomocą środków łączności przewodowej tekstem otwartym lub zamaskowanym.

Ogniwa ostrzeżone po odebraniu sygnału, wykorzystując dostępne im środki alarmowania — w tym również syreny i gongi — zarządzają bądź odwołują alarm powietrzny, powtarzając trzykrotnie słowo „UWAGA” — Ogłaszam alarm powietrzny dla (podaje się jednostkę wojskową lub kryptonim, bądź nazwę garnizonu).

Jednostki wojskowe mogą również odbierać sygnały o zagrożeniu z innych źródeł np. w systemie powszechnego ostrzegania ludności.

Decyzję o ogłoszeniu alarmu powietrznego w jednostce podejmuje dowódca lub oficer dyżurny.

Odbiorniki radiowe garnizonowych ośrodków alarmowania utrzymuje się w pełnej sprawności technicznej, a uruchamia się je z chwilą wprowadzenia stanu podwyższonej bądź pełnej gotowości bojowej lub na sygnał podany z centralnego ośrodka alarmowania.

Informacje o sytuacji skażeń lub zakażeń przekazuje się w systemie alarmowym w postaci: ostrzeżenia o zagrożeniu skażeniami lub zakażeniami bądź też w postaci alarmu chemicznego (o skażeniach lub zakażeniach).

Sygnal ostrzegania przekazuje się wówczas, gdy do momentu opadu promieniotwórczego lub podejścia obłoku zatrutego powietrza pozostała co najmniej jedna godzina.

Sygnal alarmu chemicznego przekazuje się w razie bezpośredniej groźby skażenia promieniotwórczego, chemicznego lub zakażenia biologicznego.

Wszystkich żołnierzy będących w czynnej służbie wojskowej zapoznaje się z rodzajami zagrożenia, rodzajami alarmów oraz odpowiednimi sygnałami ustalonymi do ich realizacji.

V. PODSTAWOWE ELEMENTY ZASAD PLANOWANIA POSZCZEGÓLNYCH STANÓW GOTOWOŚCI BOJOWEJ

A. ZASADY OGÓLNE

Podstawą organizacji i planowania przedsięwzięć osiągnięcia kolejnych stanów gotowości bojowej na szczeblu instytucji, dowództw rodzajów wojsk oraz okręgów wojskowych jest Dyrektywa MON i Instrukcja o gotowości bojowej (mobilizacyjnej).

Wszystkie pozostałe sztaby i jednostki wojskowe organizują i planują osiągnięcie wyższych stanów gotowości bojowej w oparciu o rozkazy i wytyczne swych bezpośrednich przełożonych.

Do głównych problemów, które w toku planowania przedsięwzięć osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej muszą być rozstrzygnięte zalicza się:

Na wszystkich szczeblach dowodzenia:

- organizację wewnętrznego alarmowania, ostrzegania i powiadamiania;
- zapewnienie sprawnego i szybkiego opuszczenia miejsc stałej dyslokacji oraz zajęcie wyznaczonych rejonów w określonym czasie;
- organizację zabezpieczenia osiągnięcia kolejnych stanów gotowości bojowej i mobilizacyjnego uzupełnienia;
- organizację dowodzenia na okres podwyższonej i pełnej gotowości bojowej;
- ustalenie sposobu postępowania z obiektami i urządzeniami oraz nadwyżkami osobowymi i mieniem pozostawianym w miejscu stałej dyslokacji;
- opracowanie jednolitych dokumentów planu osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej.

B. REJONY OSIĄGANIA PEŁNEJ GOTOWOŚCI BOJOWEJ

Podczas osiągnięcia pełnej gotowości bojowej wojska wykorzystują miejsca stałej dyslokacji, rejon alarmowe, zapasowe rejon mobilizacji, rejon zbiórki oraz doprowadzające do nich drogi. Dowództwa, sztaby i jednostki wojsk operacyjnych z rejonów tych mogą być przegrupowane do rejonów wyjściowych lub przechodzić z nich bezpośrednio do działań bojowych. Rejon alarmowe, zapasowe rejon mobilizacji oraz doprowadzające do nich drogi wyznaczają dowódcy okręgów wojskowych.

Rejon alarmowe (po dwa—trzy na każdą jednostkę) wyznacza się dla wojsk wychodzących z miejsc stałej dyslokacji. Rejon te dla jednostek wojsk operacyjnych wybiera się na kierunkach wyprowadzających na drogi przegrupowania do operacyjnego rozwinięcia (przewidywanego użycia).

Rejon alarmowe w miarę możliwości powinny być położone w odległości 10 do 30 km od granicy zwartej zabudowy garnizonu, zaś odległość między sąsiednimi rejonami nie powinno być mniejsze niż 5 km.

Wyznaczone jednostkom rejon powinny być znane całemu stanowi osobowemu. Jeden z nich wyznacza się jako zasadniczy, o czym z kolei powinno wiedzieć tylko ograniczone grono osób z dowództwa jednostki. Zasadnicze rejon alarmowe oddziałów i samodzielnych pododdziałów, rozwiniętych dywizji wybiera się z takim wyliczeniem, aby stanowiły one rejon ześrodkowania (wyjściowe do działań).

Zapasowe rejon mobilizacji wyznacza się dla jednostek o niepełnych stanach osobowych, skadowanych i nowo formowanych. Zapasowe rejon mobilizacji w zależności od miejscowych warunków powinny stanowić część składową rejonów alarmowych — jeżeli odległość tych ostatnich od miejsca stałej dyslokacji nie przekracza 15 km lub mogą być wyznaczone oddzielne w odległości 5 do 10 km od granicy zwartej zabudowy garnizonu.

Rejon alarmowe i zapasowe rejon mobilizacji, powinny być rozpoznane i podzielone odpowiednio do potrzeb na pododdziały i komórki organizacyjne. Rekonesans przydzielonych rejonów prowadzi dowódcy do szczebla kompanii włącznie. W ramach rekonesansu ustala się potrzeby w zakresie rozbudowy inżynieryjnej, organizację łączności przewodowej z garnizonem, możliwości wykorzystania właściwości ochronnych i maskowniczych terenu oraz drogi doprowadzające i sposoby ich utrzymania.

Rejon (punkty) zbiórki — dla sprawniejszego bardziej zorganizowanego i uporządkowanego wyprowadzenia wojsk z miejsc stałej dyslokacji — pododdziałom, komórkom organizacyjnym wyznacza się w obrę-

bie miejsca stałej dyslokacji punkty (rejony) zbiórki. Pododdziały wychodzą na punkty zbiórki w wypadku wprowadzenia wyższych stanów gotowości bojowej bez dodatkowych zarządzeń.

C. ZADANIA RZUTÓW ALARMOWYCH (AWANGARDOWYCH)

Rzuty alarmowe (awangardowe) są to siły i środki przewidziane (wydzielone) zawczasu do wykonania zadań w okresie mobilizacyjnego i operacyjnego rozwijania wojsk. Rzuty te powołuje się (utrzymuje się) szczególnie w jednostkach (sztabach) przewidywanych do:

- rozwinięcia (formowania) elementów wojennego systemu dowodzenia oraz stanowisk dowodzenia związków operacyjnych i taktycznych;
- formowania (uzupełnienia) określonych elementów organizacyjnych jednostek (sztabów) wg etatów czasu wojennego;
- zabezpieczenia przegrupowania wojsk operacyjnych, w tym: rozwinięcia elementów stref kierowania i kontroli ruchu wojsk; zabezpieczenia przepraw na rubieżach wodnych oraz utrzymania zasadniczych węzłów komunikacji;
- osłony wojsk przed uderzeniem z powietrza;
- rozśrodkowania baz zaopatrzenia, składnic, magazynów itp.

Mobilizacyjny rzut alarmowy jest powoływany w trybie alarmowym siłami własnymi jednostek (grup organizacyjnych). Mobilizacyjny rzut alarmowy jest niezbędny do zapoczątkowania bądź przyspieszenia prac mobilizacyjnych. Wielkość tych rzutów w zależności od stopnia ukończenia waha się w granicach od 10% do 20% stanu należnego według etatów wojennych — przy małych potrzebach dochodzi do 100% stanu.

Podstawowym organem dokonującym przydziałów i uzupełnienia jest odpowiedni terenowy sztab wojskowy (PSzW—WSzW).

D. ORGANIZACJA PRZEDSIĘWZIĘĆ ZAPEWNIAJĄCYCH SZYBKIE OPUSZCZENIE MIEJSC STAŁEJ DYSLOKACJI

Dla zapewnienia warunków szybkiego opuszczenia miejsc stałej dyslokacji w jednostkach rozwiniętych i o niepełnych stanach osobowych, a w jednostkach skadrowanych tam, gdzie istnieją warunki, utrzymuje się ruchome i doraźne zapasy materiałowe na środkach transportu i w wozach bojowych. Dotyczy to zwłaszcza tych środków materiałowych, których załadunek jest czasochłonny. Środki transportu załadunkowe zapasami materiałowymi, w zależności od rodzaju tych materiałów, warunków jednostek wojskowych, rozmieszcza się, zachowując wymagania zasad bezpieczeństwa i zasad konserwacji.

Zapasy materiałowe wszystkich rodzajów zaopatrzenia, które z uwagi na brak odpowiednich warunków nie mogą być utrzymywane na środkach transportu, przechowuje się w pomieszczeniach magazynów jednostek wojskowych i garnizonów w sposób zapewniający szybkie ich wydanie jednostkom mobilizowanym lub ich ewakuację. W tym celu zapasy materiałowe rozmieszcza się rodzajami, jednostek ognia, jednostek napełnienia, według kolejności wydawania pododdziałom i oddziałom oraz według rzutów ewakuacyjnych, a każdy rzut odpowiednio do zaplanowanych środków transportowych i kolejności ładowania.

Do ewakuacji zapasów wyznacza się w jednostkach stałe zespoły załadowcze oraz wydziela niezbędny transport. Skład i ilość zespołów ustala się odpowiednio do wielkości podejmowanych zapasów materiałowych, rozmieszczenia magazynów i ilości środków transportowych.

Magazyny podlegające ewakuacji powinny mieć zapewniony szeroki front załadowczy oraz urządzenia do mechanicznego sprawnego ładowania itp. udogodnienia.

W celu zapewnienia dogodnych warunków wyprowadzania wojsk z miejsc stałej dyslokacji położonych na terenie dużych aglomeracji miejskich, przygotowuje się w obiektach koszarowych zapasowe bramy wyjazdowe pozwalające na bezkolizyjne wyjście kilku kolumn jednocześnie i organizuje stałą regulację ruchu. Rejony zbiórek pododdziałów wyznacza się w tym wypadku poza garnizonami.

E. ZABEZPIECZENIE REALIZACJI OSIĄGANIA WYŻSZYCH STANÓW GOTOWOŚCI BOJOWEJ

Organizacja zabezpieczenia realizacji osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej obejmuje:

- zasadnicze przedsięwzięcia czynnej i biernej obrony przeciwlotniczej wojsk w rejonach stałej dyslokacji, na drogach przemarszu i w rejonach alarmowych (mobilizacji) i rejonach zbiórek;
- niezbędne przedsięwzięcia z zakresu obrony przed bronią masowego rażenia, w tym: rozpoznanie skażeń i ostrzeganie wojsk;
- siły i środki wydzielone do likwidacji skutków uderzeń bronią jądrową;
- zabezpieczenie żywotności wojsk oraz odtwarzanie systemu dowodzenia w wypadku jego naruszenia;
- wydzielenie sił i środków do obrony bezpośredniej rejonów rozmieszczenia wojsk i ochrony obiektów oraz mienia pozostawionego w garnizonach;
- przedsięwzięcia z zakresu maskowania i przeciwdziałania radioelektronicznego.

Obronę powietrzną wojsk w okresie mobilizacyjnego i operacyjnego ich rozwijania zapewnia się w jednolitym systemie OPK.

W jednostkach wszystkich rodzajów wojsk i służb organizuje się obronę przeciwlotniczą. Powinna ona zapewnić osłonę wojsk w miejscu ich stałej dyslokacji i najważniejszych elementów w rejonach alarmowych przed uderzeniem lotnictwa nieprzyjaciela, zwłaszcza działającego na małych wysokościach. W tym celu dla oddziałów i pododdziałów artylerii przeciwlotniczej oraz przeciwlotniczych karabinów maszynowych wyznacza się zawczasu stanowiska ogniowe.

Ponadto w każdej jednostce, z wyjątkiem pododdziałów przeciwlotniczych, wydziela się 1/3 broni maszynowej i ręcznej do zwalczania nisko lecących celów powietrznych. Dla wszystkich sił i środków czynnej obrony przeciwlotniczej ustala się na szczeblu jednostki jednolite sygnały do zajęcia wyznaczonych stanowisk i osiągnięcia gotowości otwarcia ognia.

Możliwość wybuchu wojny z użyciem broni masowego rażenia wymaga zrealizowania szeregu przedsięwzięć zabezpieczających wojska przed jej skutkami. Do podstawowych spośród nich można zaliczyć:

- przygotowanie dla potrzeb dowództw i sztabów związków operacyjnych i taktycznych odpowiednich obiektów zapewniających ich żywotność;
- wykonanie w jednostkach stacjonarnych o niepełnych stanach osobowych i skadowanych ukryć w miejscach stałej dyslokacji;
- rozwinięcie stacjonarnego i polowego systemu wykrywania skażeń;
- organizację kontroli napromienienia ludzi, skażenia techniki bojowej oraz środków materiałowych i żywności;
- organizację likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia;
- przedsięwzięcia realizowane w procesie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej, począwszy od planowania zasadniczych zamierzeń do ich praktycznego wykonania włącznie, powinny być utrzymane w najgłębszej tajemnicy;
- czynności związane z mobilizacyjnym i operacyjnym rozwijaniem wojsk w celu ich maskowania powinny mieć cechy przedsięwzięć szkoleniowych lub przedsięwzięć związanych z wykonaniem zadań na rzecz gospodarki narodowej, walki z żywiołem itp.

F) PODSTAWOWE DOKUMENTY PLANOWANIA GOTOWOŚCI BOJOWEJ

W ramach planowania przebiegu osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej opracowuje się na poszczególnych szczeblach dowodzenia następujące zasadnicze dokumenty:

W dowództwach związków taktycznych

1) Rozkaz dowódcy i wytyczne regulujące problemy alarmowe, mobilizacyjne, operacyjno-taktyczne, pracy partyjno-politycznej, zabezpieczenia bojowego, materiałowo-technicznego i inne związane z osiąganiem poszczególnych stanów gotowości bojowej z uwzględnieniem specyfiki związku taktycznego i jego konkretnych zadań.

2) Dokumentację osiągania wyższych stanów gotowości bojowej związku taktycznego — **zawierającą:**

- a) Plan osiągania wyższych stanów gotowości bojowej dowództwa i sztabu związku taktycznego, który powinien ujmować:
- harmonogram zasadniczych przedsięwzięć sztabu realizowanych w procesie osiągania wyższych stanów gotowości bojowej;
 - organizację powiadamiania kadry zawodowej;
 - sposób zaspokojenia potrzeb mobilizacyjnych sztabu i pododdziałów sztabowych;
 - organizację wyjścia sztabu do określonych rejonów (alarmowych, zapasowych rejonów mobilizacji, na stanowiska dowodzenia itp.);
 - organizację ewakuacji zapasów materiałowych utrzymywanych na szczelbłu związku taktycznego;
 - problemy organizacji zabezpieczenia procesu osiągania poszczególnych stanów, z uwzględnieniem inżynierskiej rozbudowy zasadniczego rejonu alarmowego;
 - organizację dowodzenia wewnątrz sztabu.
- b) Plan dowodzenia podległymi jednostkami w procesie osiągania pełnej gotowości bojowej. Plan ten opracowuje się na mapie, ujmując w nim następujące podstawowe zagadnienia:
- miejsce stałej dyslokacji jednostek;
 - zasadnicze i zapasowe rejony alarmowe (mobilizacji) podległych oddziałów i samodzielnych pododdziałów;
 - drogi doprowadzające do przydzielonych rejonów;
 - elementy zabezpieczenia ruchu;
 - organizację mobilizacyjnego uzupełniania jednostek i terminy osiągania przez nie pełnej gotowości bojowej;
 - rozmieszczenie zapasów materiałowych i sposób (kolejność) ich pobierania;
 - organizację łączności;
 - organizację zabezpieczenia bojowego;
 - niezbędne sygnały oraz terminy składania meldunków;
 - organizację ochrony i obrony.

W dowództwach oddziałów i samodzielnych pododdziałów

Plan osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej z uwzględnieniem każdego oddziału (samodzielnego pododdziału) istniejącego i nowo formowanego. Powinien on zawierać:

- myśl przewodnią dowódcy co do organizacji osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej;
- harmonogram zasadniczych przedsięwzięć realizowanych przez sztab i pododdziały w procesie osiągnięcia tych stanów;
- organizację mobilizacyjnego uzupełnienia;
- organizację łączności;
- wykorzystanie świadczeń osobistych i rzeczowych;
- organizację wyprowadzenia sztabu i pododdziałów do rejonu alarmowego (zapasowego rejonu mobilizacji) oraz ewakuacji do tych rejonów zapasów materiałowych;
- tryb postępowania z obiektami i urządzeniami oraz nadwyżkami osobowymi i mienia pozostawionymi w miejscu stałej dyslokacji;
- normy czasu osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej w wyznaczonych rejonach (obiektach) bez należnego i z należnym uzupełnieniem do etatu wojennego;
- zabezpieczenie procesu osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej (w garnizonie, w czasie marszu i w rejonie) z uwzględnieniem inżynierskiej rozbudowy zasadniczego rejonu alarmowego;
- terminy i sposób składania meldunków do sztabu przełożonego.

W dowództwach garnizonów

Plan zabezpieczenia przebiegu osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej przez wojska garnizonu. Plan ten powinien uwzględniać specyfikę danego garnizonu i ujmować najistotniejsze zagadnienia dotyczące funkcjonowania systemu alarmowego w garnizonie, uwzględniając między innymi:

- kierowanie ruchem wojsk;
- ochronę mostów i obiektów garnizonowych o szczególnym znaczeniu;
- wydzielenie sił i środków do ochrony opuszczanych obiektów oraz przejścia mienia pozostawionego przez wojska wychodzące do rejonów;
- terminy zakończenia mobilizacji jednostek mobilizowanych w garnizonie;
- organizację świadczeń na rzecz jednostek operacyjnych;
- wydzielenie sił i środków do obrony przeciwlotniczej oraz utrzymania porządku i bezpieczeństwa w garnizonie;

— organizację wydawania jednostkom zapasów materiałowych z magazynów garnizonowych;

— inne niezbędne zagadnienia w zależności od warunków lokalnych.

Do podstawowych planów dotyczących osiągania gotowości bojowej dołącza się inne niezbędne dokumenty istotne dla określonego rodzaju wojsk, a w wypadku przebywania wojsk na poligonach lub ich udziału w akcjach i pracach wykonywanych na rzecz gospodarki narodowej dołącza się wkładki aktualizujące treść tych planów.

Dokumenty dotyczące osiągania wyższych stanów gotowości bojowej opracowują wytypowane zespoły, kierowane przez dowódców lub szefów sztabów. Zasadnicze dokumenty podpisują dowódca i szef sztabu, a zatwierdza bezpośredni przełożony.

Podczas opracowywania dokumentów osiągania poszczególnych stanów gotowości bojowej należy szeroko wykorzystywać metodę analizy sieciowej „PERT”.

VI. POSTĘPOWANIE W CZASIE OSIĄGANIA WYŻSZYCH STANÓW GOTOWOŚCI BOJOWEJ Z OBIEKTAMI STAŁYMI I MIENIEM STANOWIĄCYM NADWYŻKI

Jednostki wojskowe, które w trakcie osiągania wyższych stanów gotowości bojowej opuszczają miejsce stałej dyslokacji, całość mienia należnego im zgodnie z tabelami i normami należności czasu wojennego przygotowują do zabrania i ujmują go w zawczasu opracowanych zestawieniach. Zestawienia te muszą być utrzymywane w ciągłej aktualności.

Obiekty i urządzenia stałe, nadwyżki uzbrojenia, sprzętu i środków materiałowych, zbędne w warunkach polowych dokumenty, wydawnictwa i druki ścisłego zarachowania przygotowuje się zawczasu do przekazania lub zabezpieczenia.

Nadwyżki mienia pododdziałów przed opuszczeniem miejsc stałej dyslokacji zdaje się do magazynów jednostki, a zwalniane całkowicie obiekty (np. strzelnice, garaże, warsztaty) wraz z urządzeniami stałymi, sprzętem kwaterunkowym i innym mieniem przekazuje się do ochrony komendzie garnizonu lub wyznaczonej stacjonarnej jednostce wojskowej, bądź wojskowej administracji koszar.

W razie potrzeby opuszczania miejsc stałej dyslokacji w trybie alarmowym postępuje się następująco:

— nadwyżki mienia pozostawia się w opuszczanych obiektach odpowiednio zabezpieczone;

- dokumenty i wydawnictwa będące w użyciu, z których nie rozliczono się w kancelariach lub bibliotekach, pozostawia się wraz z dziennikiem wykonawcy w zamkniętych i zaplombowanych szafach lub skrzyniach w miejscu pracy;
- w miejscu przechowywania nadwyżek pozostawia się ewidencję mienia jednostki (pododdziału, służby) i przewidzianego dla jednostek nowo formowanych oraz zestawienie mienia zabranego;
- wraz z dokumentami pozostawia się również opisy spraw kancelarii i rejestry wydanych materiałów;
- obiekty z urządzeniami stałymi i innymi rodzajami mienia zamyka się i plombuje oraz zgłasza do ochrony;
- dokumenty planu osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej, po ich wykorzystaniu, przekazuje się w pakietach opieczętowanych pieczęcią herbową odpowiednim terytorialnym sztabom wojskowym lub jednostkom stacjonarnym w zależności od ustaleń;
- w garnizonach nie mających w czasie pokoju komend garnizonów, ochronę obiektów i pozostawionego mienia powierza się szefom wojskowych administracji koszar do chwili sformowania tych komend.

Do ochrony obiektów i pozostawionego mienia w tym okresie wykorzystuje się żołnierzy z grup konserwacyjno-remontowych i jednostek stacjonarnych danego garnizonu:

- po sformowaniu pododdziałów ochrony obiekty opuszczone wraz z pozostawionym mieniem przekazuje się do ochrony komendzie garnizonu;
- celem rozliczenia jednostek wojskowych z opuszczonych obiektów i pozostawionego mienia w garnizonie powołuje się niezbędną ilość komisji, komisje te sprawdzają pozostawione mienie i sporządzają protokoły, które stanowią podstawę do rozliczenia jednostek;
- pozostawione w obiektach i komisyjnie sprawdzone mienie, którym nie zadysponowano w planach zabezpieczenia wojsk, wykorzystuje się na zlecenie organów zaopatrzeniowych; dokumenty, zależnie od ich charakteru, niszczy się lub przekazuje do archiwum wojskowego;
- postępowanie z mieniem stanowiącym prywatną własność samotnej kadry zawodowej uzależnia się od woli jego właścicieli, którzy decyzyjnie w tej sprawie powinni wyrazić w zleceniu;

— przedmioty cywilne żołnierzy rezerwy — po sporządzeniu ich spisu deponuje się w magazynach macierzystych jednostek wojskowych, a w późniejszym czasie wysyła się je pocztą do wskazanych adresatów.

VII. OSIĄGANIE WYŻSZYCH STANÓW GOTOWOŚCI BOJOWEJ PRZEZ WOJSKA PRZEBYWAJĄCE W REJONACH CZASOWEGO POBYTU

Wszystkie jednostki wojskowe przebywające w rejonach czasowego pobytu mogą osiągać wyższe stany gotowości bojowej:

- a) Całością sił w jednym rejonie — w miejscu stałej dyslokacji (rejonie alarmowym).
- b) Częściami, w dwóch rejonach — czasowego pobytu i stałej dyslokacji.

W procesie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej do miejsca stałej dyslokacji lub rejonów alarmowych powracają:

- wszystkie jednostki wojskowe, jeśli ich garnizony macierzyste lub rejon alarmowy w stosunku do rejonów czasowego pobytu znajdują się na kierunku przegrupowania do działań;
- jednostki skadrowane, nie rozwinięte uprzednio w ramach szkolenie rezerw osobowych;
- jednostki i pododdziały biorące udział w pracach na rzecz gospodarki narodowej oraz w likwidacji skutków klęsk żywiołowych;
- jednostki podlegające przeformowaniu;
- z jednostek i pododdziałów pozostających w rejonach czasowego pobytu — żołnierze wydzieleni na załączki do innych jednostek, mechanicy-kierowcy i inni specjaliści niezbędni w miejscu stałej dyslokacji.

Pozostałości jednostek wojskowych będące w garnizonie z uzupełnieniem powołanym z rezerwy i pobranym z gospodarki narodowej — osiągną wyższe stany gotowości bojowej w miejscu stałej dyslokacji i wraz z zapasami środków materiałowych dla całości jednostki dołączają do sił głównych w wyznaczonym rejonie spotkania.

Dla zapewnienia dowodzenia w miejscu stałej dyslokacji pozostawia się siły i środki niezbędne do kierowania całokształtem życia pozostałości jednostki oraz zabezpieczające samodzielne wykonywanie zadań związanych z pełnieniem dyżurów bojowych oraz z uruchomieniem procesu osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej. Na dowódcę pozostałości wyznacza się jednego z zastępców dowódcy jednostki lub innego oficera przygotowanego do kierowania jej działalnością.

W razie wychodzenia z garnizonu wszystkich stacjonujących tam jednostek wojskowych na okres ponad 14 dni — w celu zapewnienia ochrony i życia w danym garnizonie — dowódcy okręgów wojskowych mogą zezwolić na sformowanie niektórych pododdziałów garnizonowych przewidzianych na czas „W”.

Jednostki wojskowe opuszczające garnizon przekazują zdeponowane u siebie karty powołania żołnierzy rezerwy oraz nakazy wydzielenia środków transportowych i maszyn inżynieryjnych z gospodarki narodowej terenowym sztabom wojskowym.

W celu uzyskania optymalnych warunków osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej przez wojska będące w rejonach czasowego pobytu stosuje się następujące przedsięwzięcia:

- jednostki wojskowe w miarę możliwości wyprowadza się do ośrodków szkolenia poligonowego znajdujących się na terenie macierzystych okręgów wojskowych;
- jednocześnie z podstawowymi oddziałami związku taktycznego wyprowadza się do ośrodków szkolenia poligonowego jego pododdziały specjalne;
- w wytypowanych komendach poligonów gromadzi się sprzęt i wyposażenie (zwłaszcza kwaterunkowe i mundurowe) oraz organizuje się poligonowe punkty zaopatrywania jednostek tam przybywających w niezbędne im do szkolenia rodzaje amunicji i środki pozoracji;
- niezbędne dane do alarmowania i odwołania wojsk przebywających w rejonach czasowego pobytu ujmuje się we wkładkach aktualizujących plany osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej;
- do wzywania żołnierzy, którzy będą przebywać poza garnizonem dłużej niż jedną dobę, przygotowuje się telegramy, które przechowuje służba dyżurna:
 - dowództw, sztabów, jednostek wojskowych — dla kadry zawodowej i pracowników cywilnych;
 - służba dyżurna pododdziału — dla żołnierzy służby zasadniczej;
 - telegramy odwołujące nadaje się jako ratunkowe, co zapewnia doręczenie ich adresatom niezależnie od pory doby.

VIII. PODSTAWOWE ZASADY SZKOLENIA I KONTROLI GOTOWOŚCI BOJOWEJ

A. SZKOLENIE W ZAKRESIE GOTOWOŚCI BOJOWEJ

Szkolenie w zakresie problematyki gotowości bojowej organizuje się i prowadzi na wszystkich szczeblach, obejmując nim wszystkich żołnierzy. Organizatorem szkolenia jest dowódca i on ponosi odpowiedzialność za należyte wyszkolenie swoich podwładnych w tym zakresie.

Plany szkolenia opracowuje się w poszczególnych dowództwach, sztabach, jednostkach na okres jednego roku i realizuje w ramach programowego szkolenia kadry zawodowej i żołnierzy służby zasadniczej, przeznaczając na to limit czasu i zabezpieczenia materiałowego uwzględniający specyfikę szczebla i potrzeby jednostki. W planowaniu wyodrębnia się szkolenie podstawowe i doskonalące.

Celem szkolenia podstawowego jest teoretyczne i praktyczne przygotowanie poszczególnych żołnierzy do właściwego wykonywania czynności związanych z realizacją przedsięwzięć ujętych w planach osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej.

Celem szkolenia doskonalącego jest zgrywanie grup, zespołów oraz etatowych pododdziałów i oddziałów w trakcie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej.

Szkolenie podstawowe prowadzi się wycinkowo w formie informacji, pokazów i musztry bojowej.

Szkolenie doskonalące prowadzi się kompleksowo w formie ćwiczeń zgrywających, szkieletowych, grupowych oraz treningów praktycznych.

Szkolenie żołnierzy rezerwy prowadzi się w ramach szkolenia jedno i kilkudniowego w pododdziałach etatowych, bądź w grupach i zespołach wykonujących wiążące się ze sobą czynności.

B. KONTROLA GOTOWOŚCI BOJOWEJ

Podstawowym celem kontroli gotowości bojowej jest określenie stopnia przygotowania poszczególnych ogniw do wykonania zasadniczych zadań związanych z osiągnięciem wyższych stanów gotowości bojowej, a wynikających z ich rodzaju, przeznaczenia i specyfiki.

Gotowość bojową sprawdza się i ocenia w procesie szkolenia, podczas inspekcji i kompleksowych kontroli, jak również w czasie kontroli organizowanych w celu sprawdzenia określonego stanu gotowości bojowej i gotowości mobilizacyjnej.

Prawo zarządzania wyższych stanów gotowości bojowej dla celów szkoleniowych i prowadzenia kontroli w tym zakresie przysługuje

wszystkim dowódcom w odniesieniu do podległych im wojsk; przedsięwzięcia te ujmuje się w rocznych planach kontroli. Podczas planowania kontroli uwzględnić należy zasadę, że Dowódca Okręgu Wojskowego (szef instytucji MON) ma prawo zarządzić wprowadzenie pełnej gotowości bojowej — w czasie jednej kontroli — w jednym związku taktycznym, a dowódca związku taktycznego — w jednym z podległych oddziałów. Plany kontroli gotowości bojowej zatwierdza bezpośredni przełożony.

W trakcie planowania i organizacji kontroli połączonej z wprowadzeniem pełnej gotowości bojowej obowiązuje zasada zaskoczenia kontrolowanych. Kontrole gotowości bojowej powinno się przeprowadzać za każdym razem, na tle operacyjno-taktycznym w powiązaniu z praktycznym odbyciem ćwiczeń lub wykonaniem przez wojska przewidywanych dla nich zadań. Kontrole osiągania pełnej gotowości bojowej realizowane w niepełnym zakresie łączy się z ćwiczeniami epizodycznymi bądź dowódczo-sztabowymi.

Proces osiągania pełnej gotowości bojowej z ograniczonymi przedsięwzięciami mobilizacyjnymi realizuje się z powołaniem na jednodniowe ćwiczenia wojskowe żołnierzy rezerwy, którzy mogą być wezwani własnymi siłami jednostek bez uruchomienia akcji kurierskiej rad narodowych. Natomiast kompleksowe rozwinięcie jednostek do wojennego stanu etatowego z uruchomieniem akcji kurierskiej, przeprowadza się w ramach ustalonych limitów, na podstawie zatwierdzonego planu ćwiczeń mobilizacyjnych bądź mobilizacyjno-taktycznych.

Kontrolę gotowości bojowej w ramach ćwiczeń z wojskami i innych przedsięwzięć planowanych zawczasu powinno rozpoczynać się od wprowadzenia stanu podwyższonej gotowości bojowej.

Podczas kontroli gotowości bojowej uprawnieni do zarządzania określonych stanów gotowości mogą nakazać wyprowadzenie do rejonów alarmowych całości sprzętu bojowego i pełną ewakuację zapasów materiałowych, jeśli dysponują na ten cel limitem środków materiałowych.

Podczas osiągania wyższych stanów gotowości bojowej w okresie pokoju przestrzega się postanowień dotyczących ograniczeń stałych. Jednostki osiągające pełną gotowość bojową poza miejscem stałej dyslokacji nie powinny zabierać sprzętu i środków materiałowych będących na stanie jednostki poza etatem i tabelami należności, oraz sprzętu i środków przeznaczonych dla jednostek mobilizacyjnych.

Obok wymienionych ograniczeń na rozkaz nakazujących wprowadzenie określonego stanu gotowości stosuje się ograniczenia dodatkowe. Ograniczenia te ustala się w zależności od zakresu i programu kontroli.

Podstawę do uzyskania pozytywnej oceny z zakresu gotowości bojowej stanowi spełnienie w przewidzianym czasie wymagań dyrektywnych i innych decydujących o możliwości wykonania zadań istotnych dla danego rodzaju jednostki. Ocena z zakresu gotowości bojowej jest podstawą pozytywnej oceny za całokształt działalności dowództw, sztabów i jednostek wojskowych.

BIBLIOGRAFIA

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE I POMOCNICZE :

1. Dyrektywa Ministra Obrony Narodowej do szkolenia Sił Zbrojnych w roku 1972. Wyd. MON — Sztab Generalny 1971 r.
2. Regulamin Walki Sił Zbrojnych PRL (dywizja - pułk). Wyd. MON — Sztab Generalny 347/64.
3. Zbiór materiałów operacyjno-strategiczných cz. I i II. Wyd. Sztab Generalny 558/71.
4. Regulamin Służby Wewnętrznej Sił Zbrojnych PRL. Wyd. Sztab Generalny 500/70.
5. Myśl Wojskowa tajna 1/71 nr bibl. szkol. 014643 „Sprawność alarmowa — jednym z zasadniczych czynników decydujących o gotowości bojowej wojsk”.
6. Myśl Wojskowa tajna 2/72 nr bibl. szkol. 015589 „Skryste osiągnięcie stanów pełnej gotowości bojowej przez ZT i oddziały skadrowane” oraz „Siły zbrojne NATO w 1971 r.”
7. płk dypl. Badowski — „Zasady organizacji planowania i kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem oddziału w ramach osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej”. Skrypt nr 016526/szkol.
8. płk dypl. Morawski — skrypt „Wybrane problemy osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej przez dywizję” — nr bibl. 016726.
9. Myśl Wojskowa nr 11/71 „Uwagi o charakterze, treści i czasie trwania początkowego okresu działań wojennych w warunkach współczesnych”.
10. Kompendium Sił Zbrojnych NATO Sztab Generalny 616/72.

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiórów Specjalnych
Nr ewid. 39928

Wydrukowano w 150 egz.

Egz. Nr 1—150 Bibl. Szkol. ASG

Wykonał płk dypl. Jerzy Góral

Drukarnia ASG. — Nr z. 163 (03920/WW)

